

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 39.

ZATERDAG 23 SEPTEMBER 1916.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.
HET VOEDEREN VAN DUIVEN OP HET ST. MARCUSPLEIN. OP DEN ACHTERGROND DE DOM,
RECHTS DE CAMPANILE (KLOKKENTOREN) VAN ST. MARCUS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”. UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (15)	BLZ. 458
VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS” (VERVOLG), DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 457, 460—464
TROPISCHE LICHTBEELDEN (VERVOLG), DOOR TROPICUS	BLZ. 462
ALS 'T WARM IS, DOOR JOH. W. BROEDELET	„ 464
EEN VREEMDE PLANT, DOOR M. (GEÏLLUSTREERD)	„ 465
DE DUIVEN, DOOR C. S. TH. VAN GINK, (GEÏLL.)	BLZ. 466—467
ZEER KORTE OORLOGSVERHALEN, DOOR G.	BLZ. 467
AFGESLAGEN OFFENSIEF, DOOR BATO	„ 468
„HARTENLUST” TE BLOEMENDAAL (GEÏLLUSTREERD)	„ 468
ZWERFKATTEN, DOOR G.	„ 468

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een aaverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

HET „JOHN GRIER HOME”

DOOR JEAN WEBSTER.

(15) (Geautoriseerde vertaling van „Dear Enemy”).

LIEVE Judy,
Gisterenavond hadden wij het diner van den dokter! Betsy en Mijnheer Witherspoon en ik. Het was werkelijk heel aardig hoewel ik moet bekennen dat het onder bezwarende omstandigheden begon.

Zijn huis is van binnen juist, wat het van buiten belooft te zijn! Nooit in mijn leven heb ik zoo iets gezien als de eetkamer van dien man! Het behang en het tapijt en de draperieën zijn donkergroen. De zwart marmeren schoorsteenmantel beschut een paar smeulende kolen. De meubels zijn zoo donker als meubels slechts zijn kunnen. De versiering van de kamer bestaat uit twee staalgravures in zwarte lijsten: „Het afscheid van den Herder” en „Het hutje aan de rots”.

Wij probeerden met inspanning van al onze krachten om vrolijk en gezellig te zijn, maar het leek wel een begrafenismaaltijd. Mrs MacGurk, in een zwart lusteren japon en zwart zijden schort gestoken, schommelde langs de tafel, en reikte ons koude, zwaar te verteren schotels en zette daarbij haar voetje met zulk een gewicht neer, dat het zilver in de lade rammelde. Haar neus stak in de hoogte en haar mondhoeken wezen naar beneden en duidelijk gaf ze er aldus blijk van, dat zij haars meesters gastvrijheid ten zeerste misprees en voor eens en altijd de gasten duidelijk wenschte te maken, dat zij dergelijke uitnodigingen nooit meer mochten aannemen.

Sandy scheen vaag te gevoelen, dat er iets in zijn huis niet in orde was; om het een beetje ter eere van zijn gasten op te luisteren, had hij bloemen gekocht, een groote massa bloemen: prachtige Killarney rozen en roode en gele tulpen. Die McGurk had alle bloemen zoo stijf mogelijk op elkaar in een helblauwe jardinière gepropt en die midden op tafel neergeplompt. Het leek wel een boeket van een groenteboer! Betsy en ik konden ons fatsoen haast niet houden toen wij dat middenstuk zagen, maar de dokter scheen zoo naief blij te zijn met die heldere kleuren in zijn sombere kamer, dat wij onze ondeugendheid onderdrukten en hem een warm complimentje maakten.

Zoodra het eten slechts afgeloopen was, haastten wij ons naar zijn eigen afdeling van het huis, waar Mrs. McGurk's invloed niet doordringt. Niemand durft hier met schoonmaakwoede bezielde binnen te treden noch in zijn bibliotheek of zitkamer of laboratorium. De eenige die daar toegang heeft is Llewelyn, een kleine,

dikke roode man die in zich de kwaliteiten van chauffeur en kamermeid vereenigt.

Ofschoon de bibliotheek nu niet bepaald de mooiste kamer is, die ik ooit te zien heb gekregen, is hij toch, in aanmerking genomen dat het een heerenkamer is, niet zoo kwaad. Van den grond tot de zoldering stapelen zich de boekdeelen op, terwijl er bovendien nog op den grond en tafel en den schoorsteen boeken rondzwerven. Een half dozijn gemakkelijk leeren armstoelen en een paar dierenvellen voltooien met een eveneens zwart marmeren schoorsteenmantel maar deze maal boven een knappend houtvuur, de kamer. Bij wijze van snuisterij pronkt er een opgestopte pelikaan en een bronzen ooievaar met een kikker in zijn bek, ook een kraai op een boomstam gezeten en een bronzen hondje. Een flauwe jodiumlucht zweeft nog in de kamer.

De dokter bereidde zelf de koffie in een Fransche koffiemachine en wij ontsloegen zijn huishoudster. Hij deed werkelijk zijn best om een goed gastheer te zijn en ik moet bekennen, dat hij geen enkele keer het woord krankzinnigheid gebruikte. Het schijnt, dat Sandy in zijn vrijen tijd veel aan visschen doet. Hij en Percy deden lange verhalen over zalm en baars en tenslotte haalde hij uit zijn kast een verzameling kunstvliegen en verrijkte Betsy en mij galant met een „Waterjuffertje” en een „Glimwormpje” om er hoedenspelden van te maken. Toen helde de conversatie over naar sport in de Schotsche veemgronden en hij vertelde ons, dat hij daar eens verdwaald was geraakt en den avond op de heide had doorgebracht. Er is geen twijfel aan: Sandy's hart is niet hier maar in de Schotsche Hooglanden!

Het spijt me, dat Betsy en ik hem zoo verkeerd beoordeeld hebben. Hoewel het hard is om interessante dingen op te geven, geloof ik achteraf beschouwd toch niet, dat hij een misdaad heeft begaan. Eerder gelooven wij nu, dat hij een ongelukkige liefde heeft gehad.

Het is werkelijk leelijk van mij, dat ik die arme Sandy zoo voor den gek heb gehouden, want ondanks zijn grooten ernst en somberheid is hij toch een sympathiek man. Denk eens aan, als hij den heelen dag hard geploeterd heeft, komt hij thuis en moet dan alleen in die sombere eetkamer zijn maaltijd verorberen.

Zou je denken, dat het hem een beetje op zou vroolijken, als ik hem mijn leger artisten stuurde om een fries van konijntjes op den muur te schilderen?

Veel liefs van
Sallie.

Lieve Judy,

Kom je nooit naar New-York terug? Maak toch voort. Ik heb een nieuwen hoed nodig en verlang er dol naar in de Fifth Avenue te winkelen en niet in Water Street. Mrs. Gruby, onze beste modiste, houdt er niet van slaafsch de Parijsche mode na te bootsen. Zij houdt er haar eigen stijl op na. Drie jaren geleden heeft zij de groote concessie gedaan om een reis naar New-York te ondernemen en nu teert zij nog steeds op de geziene nouveautés.

Buiten mijn eigen hoed moet ik er ook nog 113 voor mijn kinderen koopen om nog niet van hun schoenen en broeken en schorten en haarlinten en kousen en kousebanden te gewagen. Het is een heel werk om een kleine familie als de mijne behoorlijk te kleeden.

Heb je dien langen brief ontvangen, dien ik je verleden week heb gestuurd? Je hebt me niet de eer aangedaan om er de ontvangst van te erkennen en hij was toch zeventien zijdjjes lang en nam dagen lang mijn vrijen tijd in beslag.

Je S. McBride.

P. S. Waarom schrijf je heelemaal niets over Gordon? Heb je hem gezien en heeft hij niets over mij gezegd? Maakt hij aan een van die aardige Zuidelijke meisjes het hof, waarvan Washington zoo vol is? Je weet, dat ik graag iets van hem hoor. Waarom ben je dan zoo afgrijselijk terughoudend?

Dinsdag 4.27 n. m.

Lieve Judy,

Je telegram werd me net twee minuten geleden telefonisch overgebracht.

Ja, dank je. Ik vind het erg prettig om Donderdagmiddag 5.40 over te komen. En houdt dien avond alsjeblieft vrij want ik ben van plan tot middernacht op te zitten om met jou en den president over niets anders dan het J. G. H. te spreken.

Vrijdag en Zaterdag en Maandag wil ik graag winkelen. Ja, je hebt gelijk, ik heb meer kleeren dan eenige gevangene nodig heeft, maar als het voorjaar aanbreekt, wil ik toch graag met nieuwe veeren prijzen. Nu draag ik elken dag een andere avondjapon om ze af te dragen — of neen, niet alleen daarvoor: om mij in den waan te brengen, dat ik een heel gewoon meisje ben, ondanks de buitengewone omstandigheden, waarin jij me hebt geschopt.

De WelEd. Gestr. vond me gisteren in een nijlgroene zijcrêpe (Janes creatie hoewel het er erg Parijsch uitziet) en leek met het geval verlegen toen hij hoorde, dat ik niet naar een bal moest. Ik nodigde hem uit om te blijven en met mij te dineeren en hij accepteerde. Wij konden de conversatie zoo vrijwel gaande houden. Hij wijdde druk over het eten uit, want voedselschijnt in hooge mate tot zijn doorluchten geest te spreken. Als er op het oogden blik in New-York een stuk van Bernard Shaw gegeven wordt, zal ik zien dat ik een paar uur uitwin om dat bij te wonen. Een B. S. dialoog zou zulk een heerlijk contrast met het gesprek met den WelEd. Gestr. vormen.

Het is nu onnoodig om je nog verder te schrijven. Ik zal wachten totdat ik je zie en je dan alles vertellen. Addio.

Sallie.

P. S. O, lieve deugd, juist, nu ik Sandy af en toe een beetje aardig begin te vinden, barst hij weer los en toont zich met recht abominabel. Wij hadden ongelukkigerwijs vijf gevallen van mazelen in het gesticht en uit zijn manieren maken wij op, dat hij vermoedt, dat Miss Snaith en ik de mazelen onder de kinderen hebben verbreid om hem onaangenaam te zijn. Er zijn heel wat dagen, dat ik dien dokter naar een andere plaats dan het J.G.H. wensch!

Woensdag.

Waarde Vijand,

Uw kort en waardig briefje van gisteren kwam in mijn bezit. Ik heb nog niemand gekend, die precies zoo op dezelfde manier spreekt en schrijft als U.

U zou het dus aangenaam vinden als ik die domme manie U met „vijand” aan te spreken, wilde afleggen. Ik zal die absurde spreekwijze afleggen met U „vijand” te noemen, zoodra U die absurde wijze van optreden aflegt om dadelijk boos en beleedigend te worden zoodra er maar iets niet goed gaat.

Ik vertrek morgenmiddag, om vier dagen in New-York door te brengen.

Hoogachtend, S. McBride.

Chez de Pendletons, New-York.

Mijn waarde vijand,

Ik vertrouw er op, dat mijn briefje U in een gemoedstoestand vindt, die eenigszins beter is dan die, welke U beheerschte toen ik U de laatste maal zag. Ik herhaal hierbij nogmaals nadrukkelijk, dat deze twee nieuwe gevallen van mazelen niet door de zorgeloosheid van de directrice in het gesticht binnenslopen maar eerder aan den ongelukkigen bouw van ons ouderwetsch gesticht te danken zijn, welke de algeheele afsluiting van besmettelijke ziekten onmogelijk maakt.

Daar U U niet verwaardiget ons gisterenmorgen, voordat ik vertrok, op te zoeken, kon ik U niet nog een paar laatste wenken geven. Ik schrijf U daarom thans met het verzoek Uw critisch oog op Mamie Prout te richten, die geheel en al met roode vlekjes bedekt is, wat op mazelen kan duiden, hetgeen ik echter niet hoop. Mamie vlekt heel gauw!

A. s. Maandag om 6 uur keer ik naar de gevangenis terug.

Hoogachtend, S. McBride.

P.S. Ik hoop, dat U het mij vergeeft, maar ik moet U ruiterlijk bekennen, dat U niet tot die soort dokters behoort, welke ik graag mag lijden. Ik houd ervan als ze dik en gezellig en glimlachend zijn.

J. G. H. 9 Juni.

Lieve Judy,

Je bent een vreeselijke familie om bezocht te worden door een licht ontvankelijk, jong meisje. Hoe kun je verwachten, dat ik, teruggekomen, mij met het gestichtsleven tevreden kan stellen, na een paar dagen getuige te zijn geweest van het heerlijk rustig geluk, dat er bij de Pendletons heerscht!

Op den heelen terugreis in den trein heb ik alle jonge mensen, die ik ken, in mijn geest laten voorbijgaan om te zien of er geen bij was, die op Jervis leek, en de twee nouvelles, vier magazines en de doos bonbons, die je echtgenoot zorgzaam voor me had gekocht, bleven onaangeroerd naast me liggen. Ik vond hem! Hij is nog een beetje aardiger, geloof ik! Van dezen dag af aan is hij het gemerkte slachtoffer, de voor mij bestemde prooi!

Ik heb er het land aan, dat ik het gestichtsleven zal moeten opgeven nadat ik er juist zoo met hart en ziel in opga, maar indien je er niet toe kunt overgaan om het heele gesticht naar de hoofdstad te verplaatsen, zal er toch niets aan te doen zijn.

De trein was afschuwelijk laat. We stonden nog altijd dampend stil terwijl twee goederentreinen voorbij vlogen. Ik vermoed, dat er onderweg iets gebeurde, wat niet in orde was en de locomotief nagekeken moest worden. De conducteur stelde ons gerust maar gaf tekst noch uitleg.

Om 7.30 stapte ik uit, als eenige passagier voor ons onbeduidend plaatsje, te midden van een grauwe duisternis en onder een stortregen, zonder parapluie, en met dien kostbaren, nieuwen hoed! Geen Turnfelt stond klaar om me af te halen, zelfs geen rijtuig was aanwezig. Het is waar, ik had niet van te voren den juisten tijd van mijn trein aangekondigd, maar toch voelde ik mij gruwelijk verwaarloosd. Vaag had ik in mijn dromen alle 113 op het station zien paradeeren, bloemen voor mijn voeten strooiend en hartelijke welkoms-liederen zingend. Juist toen ik den stationchef vertelde, dat ik zijn telegrafische installatie wilde bekijken en hij om een rijtuig telefoneerde, kwamen er twee groote lichten recht op mij af en hielden een Meter voor mij stil zoodat ik gelukkig geen kans liep omver gereden te worden. En ik hoorde Sandy's stem mij vriendelijk tegemoet klinken:

„Wel, wel, Miss Sallie McBride! Ik geloof, dat U een paar uur te laat de teugels weer in handen gaat nemen!”

Die goede man was drie keer aan het station gekomen om te zien of ik er nog niet was. Hij nam mij en mijn nieuwen hoed en tasch en plaid en boeken en chocolade onder zijn veilig dak en weg tuften wij! Werkelijk, ik had het gevoel alsof ik weer naar huis terugkeerde, verdrietig te moede, dat ik het ooit had verlaten. In gedachten, zie je, had ik het gesticht al in den steek gelaten en mijn boel gepakt en was er van door gegaan, maar het enkel idee,

dat je ergens niet voor je heele leven blijft, geeft je een afschuwelijk onzeker gevoel en dat is het ook, waarom proefhuwelijken zoo dikwijls mislukken. Je moet voelen, dat je iets vast besloten bent voor eeuwig en altijd om dan ook alle moeilijkheden te kunnen overwinnen en succes te hebben!

Het is vreemd, hoeveel nieuwe dingen er in vier dagen kunnen gebeuren. Sandy kon niet vlug genoeg spreken om me alles, wat ik weten wilde, te vertellen. Zoo zeide hij mij ook, dat Sadie Kate twee dagen op het ziekenzaaltje had doorgebracht. Haar ziekte was echter, volgens diagnose van onzen dokter, het noodzakelijk gevolg van het verorberen van een halven pot frambozenjam met ik weet niet hoeveel pannekoeken. Haar werk had gedurende mijn afwezigheid bestaan in het afwassen van vaatwerk en zoo'n overvloed van heerlijkheden bleek te verleidelijk voor haar te zijn!

Verder staan onze zwarte kokkin en onze zwarte gediensstige Noah op voet van oorlog met elkaar. Eigenlijk is de oorzaak een kleinigheid maar die is gegroeid door de omstandigheid, dat Sallie, met een voor een vrouw ongekende zekerheid van mikken, een pan met water uit het raam gooide. Je ziet, wat een raar werk een directrice van een vondelingengesticht soms te verrichten heeft. Ze moet de kwaliteiten van een kinderjuffrouw met die van een politie-agent vereenigen.

De dokter had pas de helft verteld, toen we het huis hadden bereikt en daar hij nog niet had gegeten, in verband met het feit, dat hij drie keer aan het station was geweest, verzocht ik hem de gastvrijheid van het John Grier Home te aanvaarden. Ik wilde er ook Betsy en Mijnheer Witherspoon bij vragen om bij deze gelegenheid alle verwaarloosde zaken te bespreken. Sandy nam met een vleierende toeschietelijkheid het aanbod aan. Hij schijnt er van te houden buitenshuis te eten.

Maar Betsy was, zooals ik hoorde, naar huis gegaan om een grootmoeder, die daar op bezoek was, goedendag te zeggen en Percy speelde in het dorp bridge. Het gebeurt maar heel zelden, dat hij er een avond tusschen uit is en ik ben voor hem blij met elke afleiding, die hij heeft.

Zoo hadden de dokter en ik ten slotte een haastig geïmproviseerd tête à tête diner. Het was toen haast acht uur en onze gewone etenstijd is 6.30, maar, hoewel geïmproviseerd, weet ik toch zeker, dat hij nog nooit zoo van McGurk te eten heeft gekregen. Sallie, die er mij met alle geweld van wilde overtuigen, dat zij onmisbaar is, zette haar beste beentje voor, en na het diner dronken wij in de gezellige bibliotheek, voor het vuur, een kopje mocca terwijl de wind buiten huilde en de jalousieën klepperden.

Wij hadden een heel gezelligen en intiemen avond samen. Voor het eerst, dat ik den man ken, viel het mij op, dat hij werkelijk iets aantrekkelijks heeft, als je hem maar ziet zooals hij werkelijk is. Maar er is tijd en tact noodig om hem goed te leeren kennen. Ik ben nog nooit zoo'n vreemd, onverklaarbaar karakter tegengekomen. Gedurende al den tijd, dat ik met hem sprak, had ik het gevoel alsof achter de gesloten lijn van zijn mond en zijn half gesloten oogleden een warm vuur smeult. Ben je er wel zeker van, dat hij geen misdaad heeft begaan? Hij geeft je het heerlijk gevoel, dat dit wel zoo is.

En ik moet bekennen, dat Sandy nog niet zoo'n kwaad spreker is als je hem laat begaan. Hij schijnt zich de geheele Schotsche letterkunde eigen gemaakt te hebben.

„Little kens the auld as she sets by the fire what the wind is doing on Hurly-Burly-Swire”, merkte hij op toen een windvlaag de regen tegen het raam deed kletteren. Dat klinkt Iersch, vind je niet? Toch begrijp ik niet in het minst wat het beteekent. En luister nog eens hiernaar. Tusschen het drinken van kopjes koffie door (hij drinkt veel te veel voor een verstandigen geneesheer) gaf hij onverschillig te kennen, dat zijn familie de R. L. S. persoonlijk kende en gewoon is in 17 Heriot Row te soupeeren. Ik luisterde dien avond vol belangstelling naar hem.

Toen ik dezen brief begon, had ik niet het minste idee om hem met niets anders dan Dr. Robin MacRae's te vullen. Ik doe het slechts door berouwvol herdenken aan vroegere ondeugende uitlatingen. Hij was gisteren zoo aardig en gezellig, dat ik den heelen dag er berouw over voel, dat ik vroeger altijd zoo onaardig over hem den gek heb gestoken met jou en met Jervis. Ik meen werkelijk niet alle leelijke dingen, die ik zei. Deze man is steeds eenmaal in de maand aardig en lief en gezellig.

Punch heeft zoojuist een visite afgestoken en gedurende den loop van het gesprek verloor hij drie kleine padden. Sadie Kate heeft er een onder mijn boekenkast ontkend maar de andere twee huppelden weg en ik ben doodsbang, dat zij mijn bed nu als toevluchtsoord voor onbehuisden zullen beschouwen. Ik zou willen, dat muizen en slakken en padden en regenwormen niet zoo makkelijk te vervoeren waren. Je weet nooit, wat er in zoo'n onschuldige uitzienden kinderzak schuilt.

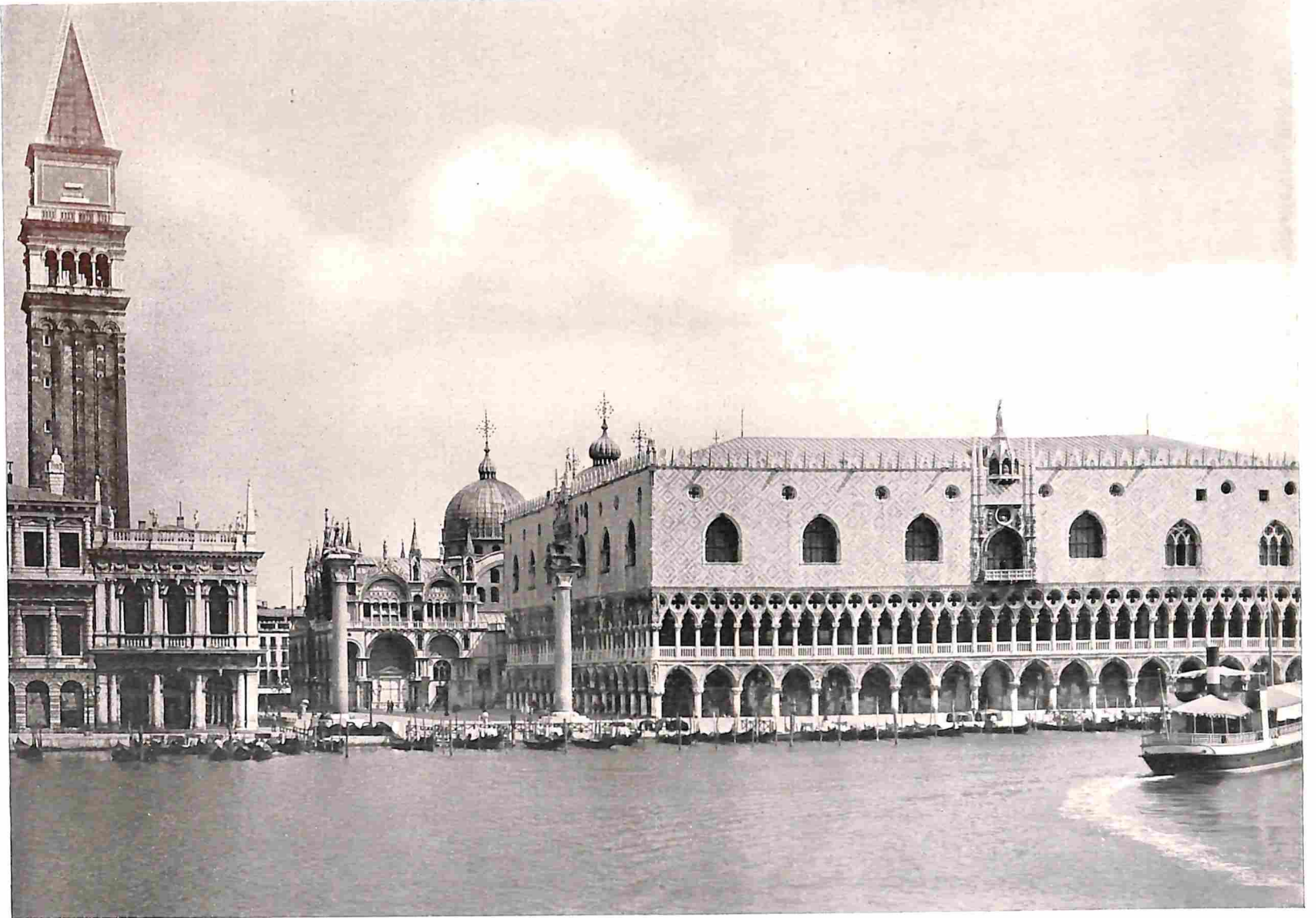
Ik had een heerlijken tijd in Casa Pendleton. Vergeet niet, dat je me beloofde spoedig een tegenvisite te brengen.

Met stevigen handdruk, je Sallie.

P. S. Ik liet een paar lichtblauwe pantoffeltjes bij mijn bed staan. Wil je Mary vragen, of zij ze me nastuurt en blijft erbij, als je blijft, als ze het adres schrijft.

Aan het goederenbureau gaf ze mij als „Macbird” op.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.
DE „PIAZZETTA”, MET LINKS „DE OUDE BIBLIOTHEEK” MET BELENDEND KONINKLIJK PALEIS, RECHTS HET PALEIS
DER DOGEN, IN HET MIDDEN DE TWEE GRANIETZUILEN UIT HET OOSTEN.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.

(Vervolg).

IN de schilderkunst ontwikkelt deze wonderstad zich later dan Florence, maar dan wast haar genie als de opgaande zon zelve: Giovanni Bellini is slechts met Carpaccio een der eersten, die van de Venetiaansche School een lust der ziel door onze oogen maakt in lieflijk kleurenspeel en weergalooze bevalligheid van voorstelling. Maar in de tweede helft der 15e eeuw is daar reeds Giorgione („de groote Joris”) die in zijne doeken de Venetiaansche vrouw openbaart in haar behaagzuchtig blond, zooals Rubens later de Nederlandsche vrouw zal verheerlijken in de volle weelde van zijn rijk talent, in de volle liefde van zijn mannelijken lust. En Titiaan? Heeft de schilderkunst zich ooit in blijder en schooner levensbezieling geuit, in heerlijker geestdrift dan in zijn „Hemelvaart van Maria”? En Tintoretto, door Giorgio Vassari, den Florentijn, die Rembrandt niet kende, „het geweldigste denkvermogen, dat de schilderkunst ooit heeft bezeten”, genoemd. Wie die ooit een der schilderijen van Paolo Veronese heeft gezien, zal niet erkennen, dat met verven de weelde van een leven van pracht en verfijning, zooals de Venetiaansche aristocratie te bewonderen gaf, niet rijker en tevens voornamer is weer te geven? Dank zij hem weten wij, hoe waarlijk van adel doorzield deze republiek van doges en dogaresen, van procuratoren en procuratessen, van edelen en edelvrouwen was. Zelfs wanneer de 18e eeuw over geheel Europa een verval der schilderkunst brengt, dan nog bezielt deze stad en hare laat levenslustig geworden bewoners in Antonio Canale, in Pietro Longhi, in Francesco Guardi en in de portretschilderes Rosalba tot kleinere werken van bevalligheid en geest, die het wel uithouden zelfs tegenover onze beste „kleine meesters” uit den bloeitijd onzer schilderschool. En het zou getuigen van geheel onverdiende geringschatting, indien hier althans niet den naam genoemd werd van dien onovertroffen sierschilder Tiepolo.

De bouwkunst wordt in de Venetiaansche ontwikkeling aller-eerst beheerscht door den Romaanschen invloed van het naburige Ravenna, maar met het gebeente van Sint-Marcus brengt Enrico Dandolo van Konstantinopel ook een visioen van Oostersch stedenschoon mee, zooals het zich er in den koepelbouw van de *Aya Sophia* met waardigheid en pracht verheft. De koepels van den Sint-Marcusdom zijn misschien de eerste in Europa. Zeker is de wereldsche pracht aan dit heiligdom in mozaïeken en

vergulde brons geschonken eér een teeken van Oostersche dan Westersche Godsvereering.

Bij de opkomst der Venetiaansche aristocratie bouwt elk der aanzienlijke familiën, door handel op den Levant rijk, door het bestuur van het machtige gemeenebest trotsch geworden, haar paleis aan het *Canal grande*, dat in zijn dubbelbochtigen vorm, met zijn weerschijnend water een weg is om aan te bouwen, zooals de wereld geen anderen bezit. De Venetiaansche bouwkunst, gelijk wij haar heden kunnen bewonderen, is Romaansch in hare oudste paleizen zooals het *Palazzo Dandolo*, thans stadhuis; of Gotisch, zooals het *Palazzo Cavalli*, en, bekoorlijkst voorbeeld, het *ca d'oro*, het „gouden huis” genoemd, wyl het voorheen zoo-veel vergulsel droeg, voor de familie Contarini gebouwd; of zij is van de renaissance, zooals het *palazzo Verdramin*, gedenkwaardig ook wyl Richard Wagner er 13 Febr. 1883 stierf, of, reeds meer overladen van pronk, het *palazzo Pésaro*, thans een museum van moderne kunst. Maar soms ook gaat het romaansche over in de gotiek, of deze in de renaissance, zooals het geval is met het Dogenpaleis, op den hoek van de *Piazzetta* en den Molo (aanlegplaats).

Kan men zich inderdaad indrukwekkender en tevens bevaliger stadsbeeld denken dan het Sint-Marcusplein in zijn trapeziumvorm, begrensd, links en rechts, door de paleizen der Ouderschen praal van den Dom, geboogd en gekoepeld als ware het te stichten voor een godsdienst van welbehagen des levens. Het Dogenpaleis schuilt hier grootendeels weg achter den statigen lomeo Buon, den Jongere, in 1512 opgetrokken. Na vier eeuwen fatsoen”, en sedert is hij weer, de fundamenten sterker, de bovenbouw innerlijk ietwat lichter, maar geheel naar zijn eeuwenouden vorm, herbouwd door den bouwmeester Piacentini.

Indien men zich Venetië voorstelt als een dier weelderig schoone dogaresen, door *Il Veronese* afgebeeld, Venetië „koningin van Cyprus”, dan is het Sint-Marcusplein haar prachtig statiesalon, overdag, bij mooi weer, verlevendigd door veel duivengeklappiek, en gekir, 's avonds door veel muziek en veel geflirt. Even-

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”. VOORGEVEL VAN DEN SINT-MARCUSDOM.

als in de 18e eeuw, den tijd van het eeuwduerend Venetiaansch carnavel, waaraan de Revolutie en Napoleon ras een eind maakten, zijn tafeltjes en stoeltjes van de zeer oude rococo-koffiehuisjes op de piazza uitgezet, 's avonds, en lepelt men er vruchtenijs of nipt er sorbetten. Geen plein ter wereld doet op een zomeravond zoozeer den indruk ontstaan van een feestzaal in de openlucht als de „Piazza”. De onstuimig-opgeruimde geest der 18e eeuw waart nog wel rond in deze stad van donkere waterwegen, welke zouden kunnen getuigen van zoovele middeleeuwsche drama's in den trant van *Othello en Desdemona* of, minder klassiek, den *Bravo van Venetië*. Stillere en stemmiger is het dan op de aangrenzende „kleine Piazza”, een zij-salon der dogaresse, dat vroeger *il Brogljo* genoemd werd, wyl het gereserveerd was voor de adellijke gemaskerden, die er de zaken van Staat en van liefde bekonkelden. Misschien is deze *Piazzetta* fijner van gedroomd door haar uitzicht op de wijde stille *Laguna*, welks watervlak de hooggekoepelde *Santa Maria della Salute*, rechts aan den overkant, weerspiegelt, en verder in het gezichtsveld over den stil-rimpelenden spiegel, schooner nog van lijn, het Sint-Joris-eilandje met zijn koepel en statigen klokkentoren van *San Giorgio*. Welk een pracht ook deze! Naar de *Piazza* toe: de rijke zijkoepels en bogen van den Dom, links de strenge Venetiaansche Gotiek van het Dogenpaleis, zooals Jan en Bartholemeus Buon, vader en zoon, het zich in den hoogen tijd der Venetiaansche republiek — begin der 15e eeuw — droomden, nadat Baseggio het aan de *laguna*-kade een eeuw vroeger hun had voorgetooverd. Dan, rechts, even van het rijk-gebeeldhouwde onderstel af van den rijzigen Sint-Marcustoren, het juweel van marmeren renaissance, dat J. Sansovino van de „Oude Bibliotheek” gemaakt heeft.

Dit alles is grootsch, statig, indrukwekkend. Niemand, die het verleden van Venetië kent, vergeet in zijn dromen de schimmen op te roepen dier oude dogen in sleepgewaden van goud-brokaat en hermelijn, dier gevreesde procuratoren in wijde purperen tablaards, dier geharnaste admiralen en veldheeren uit, in naam van Sint-Marcus, den gevleugelden leeuw ter overwinning van, Oostwaarts, heel een wereld. Reeds zijn hier hun onvergankelijke namen genoemd, is een gering deel hunner daden in herinnering gebracht. Zij zetelden in dit statige Dogenpaleis, dat van binnen een heerlijkheid van zalen, binnenplaatsen en traphallen kent, zooals weinig paleizen elders; zij werden hier, teruggekomen van hun zegevaarten en tochten, met statie ontvangen.... in dit indrukwekkend paleis! En toch,.... toen Lodewijk XIV ook de republiek van Venetië vernederd had en eischte, dat een Venetiaansch gezantschap van grooten naam en staat hem zou komen huldigen, den Zonnekoning, toen dus de gezant, een Contarini, een Morosini, of misschien zelfs wel een Dandolo, ook te Parijs

kwam, en men hem vroeg: „wat verwondert U hier het meeste?” was zijn antwoord: „dat ik hiër ben”.

Ziedaar ongeveer ook den indruk, door Venetië nog heden gemaakt, althans op den schrijver dezes. Zoo deze stad door hare tragische wateren, welke schijnen te lispelen van ver-verleden tijden en leven van eerzucht en liefde, samenzwering en wraak: door hare oude paleizen, welke zich peinzend spiegelen in het watervlak aan hun voet, zooals de blik van een grijsaard zich soms verliest in een spiegel, welke hem even doet denken aan het wel héél lang gelede van zijn jeugd, velen tot een somberheid stemt, waarin de tragiek naleeft der middeleeuwen van den „Raad der Tienen” en den gapenden leeuwenmuil, aan het Dogenpaleis, steeds geopend voor naamlooze aanklachten tegen hare burgers van aanzienlijken staat, hij die hier de pen voert kan haar slechts liefhebben om de blijgeestigheid van haar verval. Hij kan niet nalaten zich vooral haar 18e eeuw te herinneren, toen zelfs de vier grootste harer gasthuizen in de muzikale wereld beroemd waren om hunne zangkoren, toen op de *Piazza* zelfs monniken en nonnen gemaskerd gingen in het carnavel, en het vuur der levensvreugde er onuitbluschbaar leek. Zelfs wanneer hij de „Brug der Zuchten” ziet als een mooie poort, gewelfd boven een der breedste kanalen, de „Brug der Zuchten”, door Byron in zijn *Childe Harold* bezongen, dan denkt hij niet aan Marino Falieri, den doge, die onthoofd werd om zijn samenspanning tegen de aristocratie, maar aan dien drommelschen Casanova, die misschien beter dan iemand anders de 18e eeuw, zijn vaderstad Venetië, en de beminnelijke zorgeloosheid van dien tijd verpersoonlijkte. Immers, zoo al deze geniale kwant de „Brug der Zuchten” niet overging, dan was het ook wyl zuchten hem niet afging, en hij uit zijn gevangenschap der „looden daken” met sluwheid wist te ontkomen. Ongetwijfeld is dit een vraag van temperament, levensopvatting en levenservaring. Hoe komt het, dat een bejaarde en ongehuwde vrouw, achtenswaardig zeer zeker, maar door het leven ietwat verzuurd, tot den schrijver zei: „Venetië? Spreek mij er niet van! Ik zou er zelfs mijn portret niet willen laten hangen!” En dit van de stad, waarvan zoovele jonggehuwden dromen, wyl er misschien geen lieflijker uren zijn dan die, waarin men zich laat spelevaren door hare kanalen, terwijl men een lieve hand naast zich vasthoudt, en verstrooid luistert naar de uitleggingen van den gondelier, op het *Canal grande*, bijvoorbeeld: „dit is het *Palazzo Zus*”, — „hier woonde of stierf” „Die” — „daar is het *Palazzo genaamd Ca d'oro*” — „In het *Palazzo Giustiniani* componeerde Ricardo Wagner zijn *Tristan en Isolde*”, 1) — *Milordo* Byron woonde hier in het *Palazzo „Mocenigo”*....

(Slot volgt).

MAURITS WAGENVOORT.

1) Het tweede bedrijf slechts.

TROPISCHE LICHTBEELDEN.

(Vervolg)

TEGEN een van de houten stutten is, aan den hals, een bengelende Victoriawaterflesch opgehangen, voor de helft gevuld met klapperolie, waarin een cilindrische kous gekronkeld ligt als een ingewandsworm op sterk water; wat er van de kous uit den hals steekt geeft licht af... d.w.z. óók licht, maar vóór alles roetwalm in weelderig-overvloedige uitwasemingen als een rookpuffende vulkaan, die op werken staat. Wolken van roet drijven weg van onder het atappen dakje naar buiten, alsof de Tropische nacht nog niet donker genoeg was. Maar, de Tropische nacht is dan ook niet anders dan een roetwalm, een roetwalm van de zon; en de zon niet anders dan een hēele gróote warong-oliepit. Zooals het brandende oliepitje boven zich uitspreidt een atmosfeer van roetzwarte, doet dit ook de zon; en als de zon achter den horizon daalt, steeds daalt, moeten wij op een gegeven moment noodzakelijk in haren roetwalm zitten... de Nacht! De zon en het warongoliepitje, het is maar een kwestie van graad. Hoe liefelijk-zwak-menschelijk dit flakkerend, stinkend, knetterlichtje; hoe weldadig aan het oog na de schetterende zonnehitte des daags. Een bakentje, een fantastisch kleurtje, een schamper-teer lichtbeeldje in de wereldwijde-nachtomdompeling der Tropen. Een uiterst klein centrum van zichtbaar hooger leven, als verlaten en verloren in de immense nachtzwarte. De kalm mummelende en mompelende eters zitten rustig-hurkend met het kommetje of pisangblad met rijst en bijtende toespijs onder mond en neus. Reukwezens zijn het; met reuk en wat vermoeden toovert de Oosterling zich wat hij hebben wil. Het walmend oliepitje is ruim voldoende om zijn geestesoog op weg te helpen en daar komt het in het leven toch maar op aan. Trouwens, niet ál te veel eischen dienen gesteld aan de capaciteiten van het bibberend vlammetje. Het heeft al werk genoeg om de taaië klomp duisternis van onder het atappen dakje weg te dringen; maar voorbij den rand van het dakje is het dan ook uitgeput en loopt het dood tegen de nacht-zwarte, die dan geen pas meer wijkt: daar wordt het licht als het ware opgelost als een korreltje suiker in een regenbak vol warm water. Zoo komt het, dat bij tijd en wijle op z'n onverwachts, lakoniek-onhoorbaar alsof hij zweefde, een Inlander in den lichtkring komt binnen schrikken, onverhoeds als een spookgestalte, zooals in dikken mist plotseling een schip in onmiddellijke nabijheid komt opdoemen. Wie klaar met eten is, verdwijnt even onhoorbaar gelijk hij gekomen is, plotseling opgeslorpt in het zwarte-onbekende, waar het hypothetische leven begint. Al die geluiden om ons heen duiden op leven... natuurlijk; maar, nogmaals, omdat het ons, westerlingen daar vooral zoo diep treft, we weten zeker dat niet alleen wij, maar ook Inlanders van de meeste van die geluidmakers in de Indische avond-natuur nooit iets hebben gezien of het geringste van zullen zien; wat daar in onze onmiddellijke nabijheid voelbaar bijna, oorverdoovend fanfaronneert, zingt, piept, krast... en ritselt en schuifelt, het is allemaal leven, het is allemaal materiëel... natuurlijk, maar direct te bewijzen is het niet! Dat het wat is, dat het meer is dan louter luchttrillingen, méer dan imponderabilia, dat is een hypothese; alleen maar voorstelling! Dat is het typische avond-leven der Keerkringen, dat in al het onweegbare, zinvol is voor de droomers, en dat ons, nuchteren, aangrijpt met een raadselachtige weemoed; er behoef niet veel bij te komen of ook wij, westerlingen, voelen het, in ons dieper wezen,

als iets geheimzinnigs, iets bovenzinnelijks, als een omringd zijn door vreemde, niet te definieeren dingen; we voelen het als iets dat ons draagt, als iets waaraan wij overgeleverd zijn in een vreemd land. En ondertusschen blijft het moedige waronglichtje maar vlijtig zijn best doen met het uit-wolken van roetwalmen en met het uit-sijpelen van een ietsje licht, flakkerend en flakkerend, spattend en knetterend zijn ijl bestaan verdedigend tegen de in in het licht vliegende insecten, die spetterend verbranden en dan het eten kruiden. Angstig walmt dan het vlammetje, dat zoo nu en dan het contact met de kous schijnt te verliezen en van de kous dreigt af te walmen; met knetter-zuchten houdt het lichtje stand. Maar een nekslag is het, als onverhoopt een zwerm liefdedolle larongs 1) in het wankel lichtje tuimelt: als een geweldig kartetsvuur spetteren aan één stuk door de lichaamsdeelen uit elkaar; vleugels, pooten, koppen en ingewanden sproeiend over de tafel. Een consternatie van belang onder de etende Inlanders; hopeloos staat het oliepitje er voor; in uiterste plichtsbe-trachting raapt het al zijn laatste, zwakke krachten proestend te samen, wild-zenuwachtig sribbelend tegen de blindelings in het magere vlammetje tollende insecten, zonder rust van de eene knetterbui in de volgende gestooten. Dat kan het ten slotte niet bolwerken, men behoeft niet te twijfelen dat het wel wil, maar niet meer kan; na een wanhopige worsteling... floep, heeft het zich met een paar laatste doodstrijdwalmen dood geknetterd, van welk gebeuren, volgens insinuerende geruchten, sommigen der aanwezige Inlanders de gelegenheid te baat genomen hebben om zonder betalen óók te eclipseeren. Te midden van een verpestenden stank, die het dappere oliepitje als laatste afscheid nog gauw om zich heen heeft kunnen uitwasemen, heerscht er plotseling na den ontijdigen lichtdood een bodemloos gapende duisternis; niets is er dan van de heele warong meer te zien; hoogstens hooren we het ricanieren van de gebleven Inlanders, die wachten totdat de zwerm voorbij is, waarna misschien het lichtje weer aangestoken zal worden; alleen de walgelijke geur van de verbrande larongs verraadt de plaats waar eens de micro-cosmos te midden van de nachtelijke Tropennatuur zich bevond. Daar staan we dan, alléén; overal om ons heen dikke pek. Het is dan in deze intense nachtzwarte, dat met versterkte kracht de aandacht geleid wordt door het van tijd tot tijd éven óplichten tusschen de boomen van het weerlicht, dat telkens plotseling opvlamt, een ondeelbaar oogenblik aan den hemel trilt en dan verdwijnt. Dat hebben wij trouwens den geheelen avond al gezien, maar het is zoo'n gewoon avond-verschijnsel in Indië, dat we er bijna niet meer op letten. Verlaten we de door de larong-invasie koolzwart geworden, donkere benaauwenis van het opengekleefde kampong-groen tot daar, waar de sawah's den blik naar wijderen horizon doorlaten, dan zien we, bij rustig wachten, telkens het onvaste, weifelende licht óp-glimpen, dan hier, dan daar, als telkens op-laaian van vlammentongen die langs den horizon glijpen, maar steeds ver achter den einder. Het lijkt wel of daar ginds vliegt een immense, cosmische vuurvlieg, met lange lichtings-perioden 2). Het toover-licht dwaalt daar zwijgzaam als aan het einde der wereld als het zinnebeeld van zoekende rusteloosheid, „Irrendes Wetterleuchten", of als een door stormwinden heen en weer gelsingerde lichtbaken. Steeds even *zwijgend*: hierin ligt ook het fascinerende van het avond aan avond weerlichten aan den Indischen einder. Na de zon, is er geen typischer lichtbeeld der keerkringen dan het weerlicht; niet het slang-bliksemen van een onweersstorm, maar niets anders dan het meer of minder sterk éven lichttrillen aan den horizont: niets meer. Avond aan avond wordt men het er gewaar, of kijkt men er met groote oogen naar, naar dit verschijnsel vol verrassing, wat in ons Europeesch gemoed telkens nieuwe bekoring en ontroering wekt. Het lijkt soms een Brandaris, héél uit de verte aanschouwd. Ik zag deze vuurtoren van Terschelling op sommige zomerdagen, van den Helder uit, 's avonds, bij gunstige, bepaalde wolkenconstellatie. Dan ziet men in de richting van Terschelling met korte tusschenpoozen telkens een tamelijk sterk schijnsel tegen de lucht óplichten, komend van achter den horizont. In den Helder zijnde, greep mij dit verschijnsel altijd weer sterk aan: het voerde mijn herinneringen terug naar Indië, het Indië van mijn jeugd; ik dacht met weemoed aan het Verre Land; het Brandarisschijnsel wekte voor mijnen geest op een reeks weerlicht-beelden uit Indië, waaruit bleek hoé sterk het Indische weerlichten bij mij samengevlochten was met den Indischen avond en de Indische natuur in het algemeen. Het weer-

Foto Kistemaker.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.

AAN HET CANAL GRANDE: LINKS HET PALAZZO CAVALLI, OP DEN ACHTERGROND RECHTS DE KOEPELS DER KERK SANTA MARIA DELLA SALUTE.

1) De vliegende mannetjes en wijfjes der Termieten, waarvan de ongeveugelde werksters de bekende en beruchte witte mieren zijn.

2) Wat bij ons steeds onbeweeglijke, aanhoudend dóorlichtende glimwormen zijn, zijn in Indië vliegende insecten, die in tusschenpoozen van ongeveer $\frac{1}{3}$ seconde óplichten.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.
AAN HET CANAL GRANDE: PALAZZO DANDALO,
TEGENWOORDIG STADHUIS.

licht is inderdaad onafscheidbaar met de Tropische avond verbonden. Zooals Hokusai zijn beroemde honderd en meer Aanblikken van den Fuji schilderde, zoo passeerden mij daar in den Helder op zulke onvergetelijke avonden de honderd en meer Aanblikken van het Indische weerlicht! En toen ik, eenige jaren daarna, weer in Indië was teruggekeerd en avond aan avond met hetzelfde genot rustig het weerlicht gade sloeg, gingen mijn gedachten zoo dikwijls weer terug naar den Helder, ook met weemoed terugdenkend aan het Verre Land!

Het weerlicht pakt ons in Indië dáarom zoo, omdat we in Holland gewend zijn, aan het hemelvuur-schijnsel vrees en schrik te verbinden, een gevoelen dat ook in Indië ons nog zéer lang min of meer bijblijft. Het weerlicht in Holland interpreteren we dadelijk als een hier of daar losgebarsten onweer. Weerlicht beteekent in ons gemoed direct bliksem, boos weer, gevaar, atmosferisch oproer. Bij ons beteekent weerlicht een gevaar dat *nadert*; we kijken eens naar onze eigen wolken, naar de windrichting; het beteekent, in hoe geringe mate ook, altijd ietwat beklemming over iets, dat gevaar kan brengen. Het begrip gaat bij ons samen met een onheilspellende, duistere, sombere lucht; met windgegier, plasregens, stormweer, neerflikkerende noodlots-bliksems en enerveerend dondergeknetter: een groote, wilde beroering van de atmosfeer. Er is voor ons in Holland geen natuurverschijnsel dat zóo sterk al onze zintuigen beledigt als het onweer; en naast de zintuigen ook het gemoed, door doods- en rampgedachten, steeds min of meer onrustig voor den blind-neerslaanden bliksemvonk. Daarom moeten we er in Indië aan wennen dat het weerlicht niet naderkomt, maar ver weg *blijft* in de bergen, spelend rondom hun hooge toppen en dat het zelfs meestal niets anders is dan alleen een weerschijsel op lucht en wolken. Het is, wat zijn verhouding tot ons gemoed betreft, een heel ander soort verschijnsel. Bij ons in Holland luisteren we, na het lichten, of dondergebrom waarneembaar is: het is onze maatstaf omtrent de beweging van de onweerswolken, en de aard van het dondergebrom kaatst zich in ons gemoed in een bepaald soort verwachtingen terug: weerlicht is naderend gevaar. In Indië moeten we er aan wennen, dat er niets nadert en dat geen gedonder te hooren is. Ten opzichte van ons gemoed is het weerlicht in Indië als het ware een voor ons geheel nieuw, onbekend verschijnsel; het doet zich aan ons voor als een verschijnsel op zich zelf. Het weerlicht kan er sterker en minder sterk zijn; het kan een héél zwak óp-lichten zijn aan den zéer verren horizont; of een nijldige, plotse, plaatselijk sterk begrensde opflikkering; het kan zijn een wijd-uitgebreid teer lichtgefibreeer of een achter elkaar opwalmen als het licht

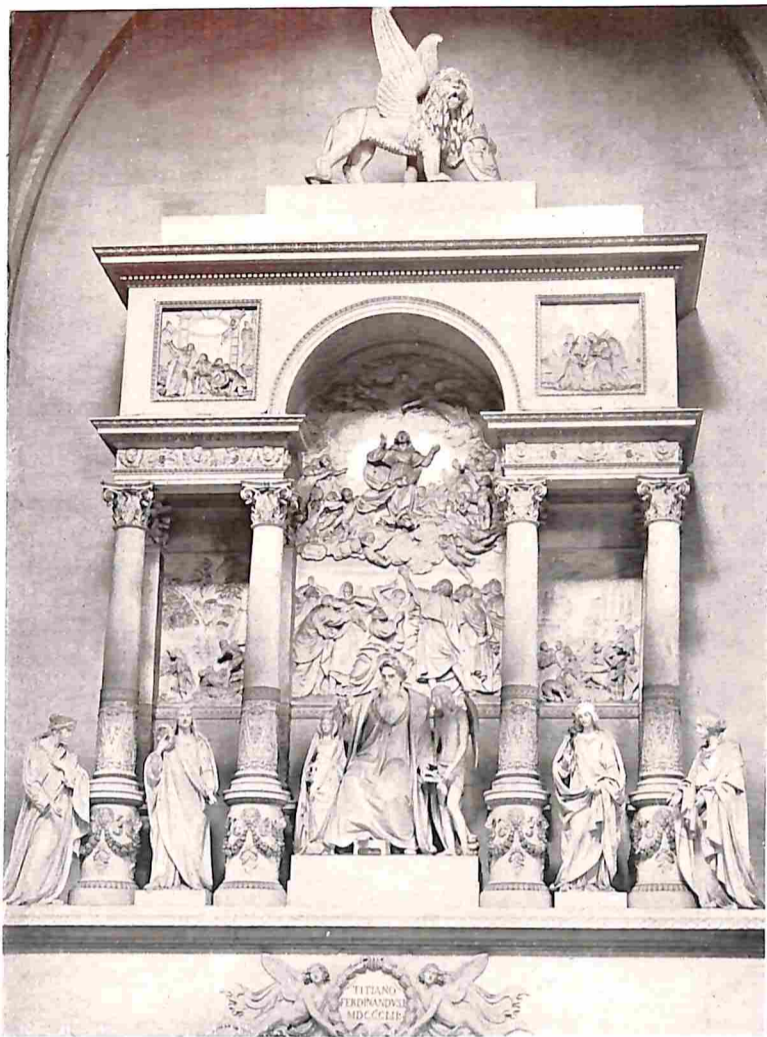
van een stervend warongpitje, waarin een larong zelfmoord gepleegd heeft; het kan zijn een effen, breed-uitvloeiende, zachte lichtschijn waarbij een groot stuk van den hemel met een homogenen glans is overtoegen, die eenigen tijd aanhoudt. Maar hoe dan ook: na het lichteffekt is het uit; niets dan dit korte lichtschijnsel. En iedere avond opnieuw is het te zien, zonder uitzondering; het is inhaerent aan de Indische avondstemming; zonder weerlicht is de Tropische avond niet compleet. Maar hoe vertrouwd we er ook mee worden, het duurt lang voor de westerling er rustig aan gewend is, terwijl een onbestemd gevoel van angst en onheil plaats gemaakt heeft voor een rustige genieting van een typisch Tropisch lichtbeeld, dat noode gemist zou kunnen worden in avondmijmeringen en dat voor ons het stemmingsvolle van den zwoelen avond verhoogt doet: het lichten in den verren achtergrond, in den bodem der duisternis, dezelfde diepte waaruit het gamelan-getoon klinkt of een verre tong-tong. Na iedere óp-lichting sluit de duisternis zich weer, onverbiddelijk; en dat alles zwijgend, roerloos boven de gezongen en het spektakel soms, der Indische nachtgeluiden. Een enkele keer licht het inéens ongewoon sterk, flitsig, zoodat we even opschrikken met een nabeeld van een scherp omlijnd silhouet van een klapper- of pisangboom... en we wachten...: de duisternis is er nog intenser zwart op gevolgd; één ondeelbaar oogenblik is zelfs het krekengeluid opgehouden; één oogenblik van beklemmende, absolute stilte... de natuur wacht blijkbaar ook... Maar niets, niets komt er verder. Na één oogenblik ademloos wachten is het dreunend gegons der nachtgeluiden weer ingevallen. De krekels gaan weer door met tril-gepiep; de natuur met droomen. Niets; het licht heeft geen gevolg, evenmin als het voor ons zich voordoet een oorzaak te hebben. Niets dan dat licht, zonder meer; wonderlijk. In dat éven, zacht óp-lichten en dan weer nacht, zwijgend, zonder verwijderd gebrom, avond aan avond, ligt voor ons een zekere geheimzinnigheid, hoe diep ook in het gemoed of achter het nuchtere verstand verborgen. Het weerlichten wordt zoo allengs voor ons een heel bijzonder, op zich zelf staand natuurverschijnsel, door en door samengeweven met de Tropische nacht, zelfs die met de heerlijkste maneschijn; zoo komen we er ten slotte toe het te abstraheeren van alle bijgedachten van onze noordelijke streken. Deze phase brengt ons er weer toe nader, dat de Tropennacht voor ons „iets” wordt in dat heerlijke gevoelen met de natuur, dat heerlijke leven en het totale opgaan in de Tropennatuur, waarvan we eerst bewust moesten worden, hoé zeer we er inderdaad te midden van leefden; dat kunnen we ons in Holland niet voorstellen.

Het weerlicht is er als een geruischloos uitstrooien van een lichtend poeder, een liefelijk, teer-blauw gekleurd schijnsel, door een zachte hand daar ergens oneindig ver aan den horizon. Een bleek-blauw licht, vreemd, op niets gelijkend; het zwerft éven heel vluchtig om ons heen om dadelijk weer te verdwijnen als een onverklaarbare reflex uit een vreemd bewogen spiegel: als een spelend zoeklicht. Een lichteffekt als een kortstondig visioen; een spookachtig schijnsel-getril, dat plots even den hemel aanduidt met vage schemerigheid. Een vage, diffuse schemering achter het geboomte, als een lichten zonder bron, zonder oorzaak, alsof een stuk atmosfeer uit haar eigen óp-licht.

Het is soms alsof de lucht vlak rondom ons een oogenblikkelijke fosforescentie vertoont, waarbij huizen en boomen even een geheimzinnig licht schijnen af te vloeien, komend uit niets, geheimzinnig en dan weer verdwijnend, oplossend in de duisternis, tot

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS”.
AAN HET CANAL GRANDE: HET PALAZZO VENDRAMIN.

VENETIË „KONINGIN VAN CYPRUS“.

GRAFTOMBE VAN TITIAAN IN DE KERK DEI TRORI. HET MIDDEN STELT EEN MARMEREN FIGURATIE VOOR VAN ZIJN BEROEMDE SCHILDERIJ VAN MARIA'S HEMELVAART.

niets. Zijn het de resten van het Zonlicht, het geweldige zonlicht der Tropen, het licht dat nu ten eenenmale niet vernietigd kan worden? Zijn het de zonlicht-flarden van de cyclopische worsteling tusschen Licht en Duisternis: woedeflitsen van het stuiptrekkende, vernederde Zonlicht? Is het Zonlicht wel ooit weg uit de Tropen? Is het weerlicht, als electrisch verschijnsel, niet opgewekt door de brandende davering van het zonnevuur? Zijn de zwoele, warmte-broeiende electriciteitsnachten der Tropen geen licht-gedempte zonne-nachten? Het licht is er niet van de lucht. Wat is er anders in de Tropenatmosfeer dan zon, zon, eeuwige zon: giftig fel op den dag, een openbaring des avonds in het avondrood, en 's nachts trillend in het weerlicht gelijk de nerveuse ril-reflexen van een natuur..... die niet tegen de warmte kan. Wat is het weerlicht anders dan Zonnevuur, maar, o wonder! Tropenvuur zonder oogdoodend licht en zonder warmte!

Het weerlicht is voor den Inlander de oogopslag van Allah. We worden niet aan ons lot overgelaten. Te midden van al Zijn wereld-bezigheden vindt Allah den tijd zoo nu en dan een oogje op de aarde te slaan, om er zich van te overtuigen dat het met zijne schepselen goed gaat en dat de door de wereldruimte rennende aarde op het goede pad blijft door het beweeg van wentelende werelden; maar vooral, dat de aarde geen baldadigheden doet zooals in de eerste dagen der schepping. Het gerucht gaat namelijk, dat Allah, te midden van de drukke bezigheden van het scheppingswerk, op zekeren dag ineens merkte, dat de aarde, profiteerend van een onbewaakt oogenblik, haar baan had verlaten en er van door was gegaan. Niet alleen schrik, maar ook spijt bij den schepper deed het Universum daveren. Net was met moeite de aarde geschapen, maar vooral waren pas na zeer groote moeite en na veel mislukte pogingen de Inlanders gemaakt. Immers, het uit aarde gekneede mensche-lijke lichaam moest, alvorens door den heiligen geest te worden beziel, als een goed stuk aardewerk gebakken worden. Maar Allah wist aanvankelijk de maat niet, zoodat de eerste bakproeven aanbrandden en te zwart uitvielen: dit werden toen maar de Negers; de tijd voor de tweede bakproeve werd echter, uit te groote voorzichtigheid, te kort genomen, zoodat de lichamen nog te wit waren: dit werden de Europeanen; maar toen had Allah de juiste maat en als derde bakproeve ontstond de volkomen ge- 'lukte Inlander. En nu was de heele aarde met die moeizaam ver- kregen bakprestaties op den loop! Hoe haar nu weer terug te vin- den in die groote massa voortsuizende werelden. Doch vooral hield Allah zijn hart vast, dat de dolzinnige aarde tegen de zon, dat ontzachelijke vuur in het midden van het heelal, zou oploopen en daarin onherroepelijk zou verbranden en vernie- tigd worden. Daarom begon Allah met vóór alles ijlings de zon te dooven (*de Nacht!*). In die stikke duisternis, die toen heerschte, was er met zoeken geen beginnen aan en daarbij, dat zou op ontzatten-

de ongelukken uitloopen, als de aarde maar blindelings, in die donkerte zonder leiding voortrende. Daarom gaf Allah toen aan alle andere werelden licht (*de Sterren!*) om als bakens te dienen. Maar nu moest Hij zelf op den zoek! Toen streek hij met forschen zwaai een reusachtige, cosmische lucifer aan (*de Komeet!*) die, verre van vonkvrij, een zwerm van vonken het heelal deed doorspatten (*vallende sterren, meteoriten!*). En Allah suisde met zijn lucifer in vlie- gende vaart door de donkere wereldruimte en smaakte ten slotte de voldoening de dolle aarde in te halen en op haar baan vaster dan ooit weer neer te planten. Als extra bewaker stelde hij een wachter aan (*de Maan*), terwijl sedert dien, Allah zelf, avond aan avond een oogopslag naar de aarde richt om een oogje in het zeil te hou- den. Deze oogopslag is dan het weerlicht. Zoo is het weerlicht mede het zinnebeeld van Allah's zorg over het welzijn der aarde; ze is iets onmisbaars voor den Tropenphilosoof; wij nietige mensches staan gelukkig niet verlaten alleen; het weerlicht behoort bij den avond zooals de zorg der ouders bij de kinderen behoort. Zoo ver- trouwd het weerlicht is aan de ziel van den Inlander, zo samen- geweven is het ook aan den Tropischen avond. Het is het hemelsche licht-schrift, als symbool van Allah's alomtegenwoordigheid.

Niet alleen door Allah worden we bewaakt, al heeft Hij ook de hoofdleiding en al rust bij Hem ook de volle verantwoordelijkheid. Ook mindere goden laat de Inlander zich van zijn lot aantrekken, al heeft hij daarvoor dan aan Mohammed's leer alléén niet genoeg. Daarvoor zijn, zonder dat de meeste Inlanders het zelf bewust we- ten, Hindoesche leerstellingen en overleveringen in de Moslemsche leer gevlochten en zoo heeft hij b.v. als volbloed landbouwer, vóór alles op steun te rekenen van Nji -Sri (of Dewi Sri), de vrouw van Vishnoe; ze is de godin van de rijst. Om zich van Haar taak zoo goed mogelijk te kwijten, bedient Nji-Sri zich van boden.

De boden van Nji-Sri!

Bezie daarvoor op de zwoele Tropenavonden de nevelspinnende sawahs. Als een fijne, *lichtende* sluier denken we ons de uit de sa- wah's geslopen dampen uitgespreid, zooals we bij ons op zomer- avonden de nevels boven de weilanden zien; maar daar in Indië is het of ze fosforiseerend oplichten, als zacht beschenen door een eigenaardige, vreemd stralende maan. Totdat we, naderbij komend, plots tot groote verbazing bemerken, dat het blauwachtige, matte zilverlicht boven de rijstvelden... geen nevels zijn, maar een feërieke illuminatie, broos en teer! We zien een tinteling van milliarden lichtpuntjes, zoo ver het oog reikt en de sawah's zich uitstrekken, alsof er ontelbare heel-zacht schemerende diamantjes boven de jonge rijstbeddingen zijn uitgestrooid en die door elkaar dansen en wiegen en deinen en op en neer gaan, van en naar het water toe, als de opspringende koolzuurbelletjes boven een glas versch geschonken Victoria water. Een romantische glans, te zacht om er werkelijk bij te kunnen zien, te hel om donker te zijn; een aetherisch licht, als een mysterieuse emanatie van de rijstvelden.

Vuurvliegjes zijn het! Wie nog niet aan Elfen gelooft, moet eens naar de Tropen gaan, om er toe geïnspireerd te worden door de beroemde sterredans der knippende en lonkende en pinkende dwaallichtjes 3). En die milliarden vliegende beestjes, een melk- weg gelijk, glanzend daar zoo kalm en seren in de volmaakste ge- ruischloosheid, gelijk een evengroot aantal Inlanders op een feest zelf in zalige genieting, in de volmaakste rust en geruischloosheid, door elkander dwarrelen, in heerlijk-stil genot. Daarom krijgen wij van die vuurvliegmassa ook uitsluitend den indruk van licht; licht zonder meer; een lichtschijnsel dat boven de sawahs hangt en dat als zoodanig weer nergens vandaan schijnt te komen noch van boven noch van onder; een lichting die weer als een op zichzelf staand verschijnsel boven de sawahs zweeft en schemert, als een donzige, ijle wolk die zacht terugkaatst een licht van onbekende herkomst.

Maar het wonderlijkste is wel dat die ontelbare vuurvliegjes *alle tegelijk* lichten, gevolgd door een tegelijk gedooft zijn, afwis- selend in perioden van $\frac{1}{3}$ seconde. Zoo dikwijls ik dit verschijn- sel in Holland en zelfs in Indië vertelde, zoo dikwijls wilde men mij niet gelooven, totdat het door den ongeloovige met eigen oogen gezien werd. Dat lichtschijnsel der gezamenlijke vuur- vliegjes boven de sawahs is, uit de verte gezien, te vergelijken met een in snel tempo óplichtend weerlicht, maar een weerlicht van uiterst zwakken glans. Licht... donker... licht... donker enz., afwisselend om de $\frac{1}{3}$ seconde. Dit rhythmisch lichten en gedooft zijn maakt van de immense vuurvliegmassa een meer, een sprookjesmeer van teeren schijn, in welk meer zich het weerlicht van den Tropischen avondhemel weerspiegelt; en dit voert ons tot den fijn-zinnigen parabel:

Was noch als *Irrlicht*, flüchtig, leicht,
Dem Knaben durch die Seele streicht,
Kehrt in die Brust des Manns einmal
Plötzlich zurück als *Wetterstrahl*.

(Slot volgt).

TROPICUS.

3) Zie de vorige noot (op blz. 462) over het lichten dezer vuurvliegjes.

ALS 'T WARM IS!

(STRAND-DIALOG)

„P A, wat is eig'lijk „zee“?“
Vóór ons ligt ze, de groote, onmeet'lijke, de vaak toor- nende, veelbezongene, de geweldige, eeuwig-wisselende. Maar voor 't oogenblik doet ze niet grootsch of veront-

rustend of begeesterend aan. Neen, ze ligt daar doodkalm, of ze nooit van razen en bruisen en rolle-golven geweten heeft. Ze blaast uit, op 'r gemak, 'n beetje burgerlijk en vervelend en dom. Ze geeuwt, 'n weinig ongegeneerd en heel 'r houding zegt: „k puf”. Als ze per slot van rekening niet nog zoo nat als een kat was, zou men zeggen, precies 'n visch op 't droge, die naar 'r laatste adempjes snakt. Vreemd, waar ze feitelijk toch geen droge draad aan 'r lichaam heeft.

M'n dochtertje heeft gespeeld in 'r dichte nabijheid. Zonder vreeze voor die geweldige juf, heeft ze kanaaltje gegraven, vesting gebouwd, dammetje gelegd, geplast, geploeterd. Ze heeft zelis taartjes gebakken met en zonder krent en de groote dame heeft dat alles goedmoedig aangezien, met 'n *bête* glimlach, 't nu en dan met 'n slaperige rimpeling beknikkend. Nu is Carolientje „op”, want volkomen gestoofd. Ze ziet bepaald rood, bijna gezwollen. En in den steek latend alles wat ze daar zoo nutteloos ontwierp, ten uitvoer bracht, herstellde, nestelt ze zich in den veel te grooten stoel naast me en 'r klam handje op m'n knie leggend, doet ze de curieuse vraag:

„Pa, wat is eig'lijk „zee”?”

Uit m'n diepen dommel knikkebol ik wezenloos op. Hè? Wat? Dan tot 't besef van den toestand komend, spartel 'k met m'n eene lamme arm zoo eenigszins in de richting van m'n omgevallen boord en, terwijl m'n eigen woorden me bepaald „zandrig” voorkomen, stroef, als gemalen door korreligen steen, breng ik met moeite uit:

„Wat zee is, kind?” M'n wenkbrauw gaat gruwelijk dom omhoog en m'n blik ziet er uit, of ik de wereld nog nooit tevoren heb gezien. De zee? 'k Heb daar dikwijls 'n heelen boel mooie dingen over gedacht, zangerige en gebede en nog andere, die 'k nu niet weet thuis te brengen. Maar in deze hitte van, stellen we, 94 graden! Poëzie smelt bij 'n zekere temperatuur. Ze is niet alleen athankelijk van stemming, talent, enzoovoort. Neen, ze heeft ook met den thermometer te maken. 'k Weet dus niet beter dan dit:

„Zee, kind, is 'n vreeselijke hoop water. Daar zwemmen visschen in. Die eten we op. Ook zwemmen er soms menschen. En...” m'n hand gaat weer slap neer en 'k heb moeite, m'n oogleden open te houden. . . „die eten we niet op”.

Carolientje vindt dat beeld heel duidelijk. Dat „vreeselijke hoop water” vooral bevalt 'r. Daar kan 'n kinder-breim bij. Het stelt zich dan den eenen emmer na den anderen voor en dat alles bij elkaar gestort, zoodat je er op 't laatst in kuntschuitje-spelen en plasse-voeten naar hartelust. Ook met die „visschen” vereenigt ze zich. Die glijdende diertjes hebben iets speelgoedachtigs en, dat ze opgegeten worden, doet komisch. Maar die „menschen”, daar ligt ze nog wat mee overhoop. Dus vraagt ze:

„Waarom zwemmen er menschen, pa?”

Pa, die alweer half „onderweg” was, keert gedwongen terug, de ooren gespitst, 't denkvermogen beneveld. „Waarom d'r menschen. . . .?” Hij ziet er onnoozeler uit dan eenige pa ter wereld, z'n tong snakt naar laving en hij maakt slikbewegingen, die treurig zijn om te zien. Z'n voorhoofd rimpelt zich onrustbarend en hij is blij, dat-ie nog 't volgende gevonden heeft:

„Omdat 't echte badgasten zijn. En omdat ze den heelen winter te veel gegeten hebben”.

Carolientje is weer voor 'n oogenblik voldaan. Bovenal dat ze „te veel gegeten hebben” houdt 'r bezig. 't Streelt 'r grappigheidsgevoel en daar maak je kinderen 't blijst mee. Maar 't brengt 'r toch ook weer op wat anders.

„Eten ze dan den volgenden winter niet zooveel, pa?”

Ditmaal ben 'k er gauw bij met 'n antwoord.

„Nog 'n hapje meer, lieve meid. Anders zouden ze den komenden zomer nooit weer echte badgasten kunnen zijn”.

M'n „dochter” vindt dit betrekkelijk logisch en 'k hoor 'n heelen tijd niets meer van 'r. De zee wordt zoo vervelend, dat 't me voorkomt, of ze me den rug toekeert. Ofschoon 'k me anders aan onhebbelijkheid niet stoort, wend 'k me nog iets af en m'n oogen rollen binnenwaarts. Net als 'k droom van 'n reusachtige zonnabloem, die 'n heel dorp in brand steekt en van meer zulke gloeiendheid, hoor 'k, als uit heel verre verte:

„Pa. Pa? Pa!!”

'k Stommel weer op uit m'n verzonkenheid. Hè? Wat was 't ook weer? Zee, visch, zwemmen. Waar ben 'k?

„Pa, wat is eig'lijk „warm”?”

Dat is me toch wel wat bar! 'k Zwengel naar voren. M'n hersens, die nog niet goed in elkaar passen, als 'n legdoosje dat 'n kind door elkaar heeft geschud, trachten weer in te haken. 'k Zie m'n dochter. Ze ligt achter in 'r stoel, veegt zich telkens over 't gezichtje, strijkt 'r haar achter 'r oor. En ze is nog rooder dan straks. En ze vraagt wat of „warm” is? Terwijl ik m'n eene oog even moet sluiten, omdat er water invalt van m'n voorhoofd, zeg 'k met overtuiging:

„Ja, kind, dat moet je, als je thuis komt, maar eens aan je ma vragen, hoor!” ('k Vind, dat moeders er ook wat van moeten hebben).

Carolientje en pa kijken elkaar 'n oogenblik aan. Dan zegt de eerste met 'n diepen zucht en, naar 't schijnt, na diep overdenken:

„Pa, 'k wou dat 'k 'n hard gekookt ei was”.

M'n hersens krijgen opnieuw 'n schok. Is 't kind stapel krankzinnig geworden? Of ben ik niet wel bij 't hoofd? Zijn we bezocht door 'n zonnesteek? M'n vaderlijkheid is klaar wakker.

„Waarom, kind?” vraag 'k angstig.

„Dan zou 'k geen last hebben van de warmte, want 'n hard gekookt ei *woult* „vanzelf” in 't kokende water”.

Misschien is dit zeer juist opgemerkt. Maar bij deze hitte ver-

trouw 'k mezelf niet. Voorloopig acht 'k 't dus raadzaam, op te stappen met 't kind met dien zonderlingen wensch. En 'k kijk niet meer om naar die irriterend domme zee, die nog zoo weinig heeft geleerd, dat ze zelfs niet weet, wat 'n hard gekookt ei eig'lijk is!

JOH. W. BROEDELLET.

EEN VREEMDE PLANT.

HIJ groeit op drogen kleigrond en bloeit in Augustus met kleine lila bloempjes, die echter met meer dan honderd tezamen een hoofdje vormen groter dan een kippenei. Wie de plant niet kent, ziet haar aan voor een distel, zoo stekelig is zij. Stekels langs den forschen bloemstengel, die wel 2 M. hoog kan worden, stekels lang de nerven aan de onderzijde der bladeren en ook op de bladeren zelf, stekels en wel zeer vinnige zijn de schubben die het bloemhoofdje omgeven en dit ziet er zelf ook als een stekelvarken uit, zoo puntig grijzen de tusschen de bloempjes geplaatste schubben u aan. Zoo staat de kaardebol, *Dipsacus sylvestris*, daar te midden der overige planten, fier, ongenaakbaar, een sieraad onzer wilde flora en een sieraad ook voor iederen tuin.

Doch niet daarom willen wij hier deze plant even in 't kort bespreken, maar omdat zij uit biologisch oogpunt zoo interessant is. Om 't maar dadelijk te zeggen: de kaardebol staat nog steeds onder verdenking een vleeschetende plant te zijn. De juist tegenover elkaar geplaatste bladeren aan den stengel zijn zittend en zijn met hun voet zoodanig vergroeid, dat bij elk bladpaar om den stengel een bekertje gevormd wordt, dat soms weken na een regenbui nog gevuld is met water. Uit dat bekertje rijst in 't midden de stengel op, die dus geheel omringd is door water. Dit vormt een prachtig beschuttingsmiddel tegen ongevleugelde insecten, die bij een eventueele klimpartij nooit verder kunnen komen dan het eerste bekertje. Voor vliegende insecten vormt dat waterreservoir natuurlijk geen beletsel, integendeel, meer dan eens zagen wij wespen er doelbewust op af stevenen en aan den rand van het bekken zitten alsof zij dronken. Ook andere dieren schijnen dit te doen, althans in de bekertjes vindt men steeds een aantal doode dieren: oorwormen, vliegen, kevertjes, bladluizen, enz., wier lijken tot ontbinding over gaan en het water een bruine kleur geven.

Foto J. H. Vis.

EEN VREEMDE PLANT.
DE KAARDEBOL (*DIPSACUS SYLVESTRIS*).

Dat bruine soepje is het, dat Dipsacus de verdenking bezorgd heeft een vleeschetende plant te zijn. Immers, van andere planten met soortgelijke waterbekkens staat vast, dat zij met hun cellen het vocht uit die bekkens opzuigen en nu meende men, dat Dipsacus dit ook wel zou doen. Bewezen is dat eigenlijk nog nimmer, want speciale organen voor de opzuiging van het water treft men bij de kaardebol niet aan. Toch zou het mogelijk zijn, dat zij dit met behulp van haar cellen tot stand bracht en natuurlijk zou het haar dan te doen zijn om de stikstofverbindingen, die tengevolge van de ontbinding der verschillende dieren in het water der bekers voorkomen.

Neemt men de volgende proef: Doorboort men van één plant alle bekers, zoodat daarin geen water blijft staan en gaat men de ontwikkeling van deze plant na, dan blijkt het, dat zij evengoed groeit als die met niet-doorboorde bekers. Zou de plant dus geen stikstof uit die bekers halen? Dat volgt niet uit deze proef, immers het kan zijn, dat zij voldoende stikstof met haar wortels aan den bodem kan ontleenen en dus de sporen stikstof uit de bekers best kan missen. Om de proef juist te nemen zou men haar moeten toe passen op een plant waarvan vaststaat dat zij gebrek aan stikstof heeft en dat is niet zoo eenvoudig.

Doch afgezien van het al of niet carnivore karakter van de kaardebol, een mooie plant is het en wie haar daar op warme, snikheete zomerdagen zelfs ziet staan met haar bekers vol water, die wordt getroffen door het verschijnsel en het zal er moeilijk bij hem in willen, dat dit niet een zekere beteekenis heeft voor de plant. M.

DE DUIVEN.

TERWIJL de oude hoenderrassen slechts tot een paar dozijn beperkt blijven en al de overige meer jongere rassen gedurende de laatste 70 jaren zijn ontstaan en er nog steeds nieuwe rassen bijkomen, staan de zaken heel anders bij de duivenrassen.

Bij deze toch is het aantal oeroude rassen legio en de meeste rassen, zelfs verreweg de meeste, zijn zoo oud, dat men geen gegevens meer bezit omtrent hun ontstaan.

Veel is er dus omtrent het ontstaan van onze duivenrassen niet bekend en alles wat wij daaromtrent weten is ons bekend uit de spaarzame lectuur, welke op dit gebied in de verschillende landen van Noord-West Europa is verschenen.

Uit de Bijbelsche geschiedenis kan men reeds lezen dat reeds toen ter tijde de duiven als tamme huisdieren gehouden werden.

Het paarsgewijze leven der duiven en de gehechtheid welke zij bezitten aan hun eens gekozen verblijf, wezen de dieren in het bijzonder aan als huisdieren. Vooral de bijzonderheid dat zij geheel en al zelf hunne jongen groot brengen en daarbij niet de minste tegemoetkoming in de voeding of behuizing van den mensch behoeven, heeft deze „boden des vredes” een voornamste plaats verzekerd onder het tamme pluimvee, hetwelk hof en erf zoo zeer opvroolijkt.

De ernst, waarmee onze oude schilders zich nederzetten om de levende versiering van de ruime Oud-Hollandsche erven te vereeuwigen, levert aan hen, die thans nog eens iets omtrent de dieren uit dien tijd willen weten, een ruim en betrouwbaar veld op.

Voor al d'Hondecoeter heeft zich in dit opzicht verdienstelijk gemaakt en dat hij als een der eersten gold op zijn gebied, wordt bewezen door de populariteit, welk zijn werk genoot onder zijn tijdgenooten, welke hem zoo veel werk in opdracht gaven, dat hij niet bij machte was het allemaal uit te voeren. Ook Jan Steen heeft enkele zeer serieuze studies van den hoenderhof gemaakt, waaraan natuurlijk even als aan zijn meeste werk een komisch tintje is.

Op de schilderijen van deze schilders komen verscheidene duivenrassen voor, welke reeds even volmaakt waren als in het midden der vorige eeuw.

Evenals vele hoenderrassen van de Oostersche landen uit naar ons land kwamen, ten gevolge van den levendigen handel, welke onze koopvaarders in dien tijd met den Orient en den Levant onderhiielden, was dit het geval met de duivenrassen uit die oude cultuurlanden.

De geest van dien tijd was gunstig voor den import van duiven.

Vele der rijkste kooplieden uit onze Gouden Eeuw hadden hunne zomervverblijven langs de boorden van de Vecht en den Amstel. De meesten dreven handel met de Oost en er ontstond een liefhebberij onder hen om hunne buitens te bevolken met alles wat de Oostersche landen op het gebied van vogels en dieren boden.

Men slaagde er in om vele zeldzame soorten te acclimatiseeren, doch slechts die rassen en hun ondersoorten, welke zich in hunne nieuwe verblijfplaatsen zoodanig thuis gevoelden, dat zij zich regelmatig voortplantten, bleven voor de nakomelingschap behouden. In hoofdzaak waren dit de tamme hoender- en duivenrassen, doch ook enkele fazantenrassen wisten zich voorbeeldig te handhaven, zij het in sommige gevallen dan ook slechts met behulp van herhaalde importaties van versch fokmateriaal.

Van Holland uit verspreidden zich deze, ons door het Oosten verschaate, deels zeer bijzondere duivenrassen over geheel Noord-West Europa en vermeerderden de reeds bestaande verscheidenheid, welke men hier in Europa reeds aantrof. Weinig is bekend omtrent de duivenrassen, welke reeds vóór de Middeleeuwen hier aanwezig waren, doch vermoedelijk zijn de duiven wel tegelijk met de hoenders naar het Noord-Westelijk deel van Europa gekomen, dus reeds voor het begin der Christelijke jaartelling.

Het aantal duivenrassen, hetwelk wij thans bezitten, is enorm groot. In tegenstelling met de hoenders, waaraan nog jaarlijks nieuwe rassen worden bijgevoegd, schijnt de rij der duivenrassen vrij wel afgesloten te zijn. De eindeloze variatie in vormen en kleuren, welke men bij de duiven aantreft, schijnt zoo compleet te zijn, dat er voor nieuwe rassen geen reden van bestaan meer is. Wel echter heeft men in de laatste 40 jaar sommige duivenrassen geheel van type veranderd en van sommige gewone kleurduiven, edele vormduiven gemaakt.

Sommige duivenrassen vertoonen in bouw en algemeen type vrij veel punten van overeenkomst, zoodat men ze tot groepen zou kunnen vereenigen. Zij verschillen ook zoo sterk van andere rassen, dat velen er door aan het twifelen zijn gebracht, of alle duivenrassen wel, zooals steeds gezegd wordt, van de blauwe Rotsduif afstammen. Toch schijnt dit wel zoo te zijn en het schier onmogelijke in vorm- en kleurveranderingen heeft men door eeuwen van teeltkeuze bereikt.

Hieronder volgen de voornaamste groepen, waarin de tamme duivenrassen zich gevoegelijk laten splitsen:

De kleurduiven, welke in talloze kleurschakeeringen voorkomen, worden voornamelijk aangetroffen in Centraal-Europa en vooral in het Koninkrijk Saksen en de aangrenzende kleine rijken. Onder deze kleurduiven treft men er aan met bevederde zoowel als met onbevederde beenen en tevens die welke een puntkap of een schelpkap dragen, of omgekrulde veertjes op den kop vertoonen. Deze kleurduiven komen in type hoofdzakelijk met de veldduiven overeen.

Een zoo mogelijk nog grooter groep vormen de talloze Tuimelaars en Hoogvliegers, welke hunne namen dragen naar hun vliegeigenschappen. Deze groep van duiven heeft vooral ingrijpende veranderingen ondergaan in de laatste 40 jaren. De hoogvliegersport en de liefhebberij om tuimelaars te houden is langzamerhand in onbruik geraakt en de tentoonstellingen van pluimvee hebben de plaats daarvan ingenomen. Zodoende hebben deze rassen hunne oorspronkelijke bestemming verloren en is men deze dieren meer en meer op kleur en vorm gaan fokken. Vooral op den vorm is men gaan letten en men treft onder de vroegere vliegduiven thans de allerfraaiste slanke vormen aan, waardoor de dieren voor de tentoonstellingen van veel meer beteekenis zijn geworden.

Men zou de zeer bekende postduiven tot de vliegduiven mogen rekenen, doch dan nemen zij daaronder toch in ieder geval een afzonderlijke plaats in. Het zij hier nog even opgemerkt dat de eigenschap van duiven, om een grooten afstand naar hun verblijfplaats terug te vliegen, reeds aan de Ouden bekend was.

Hoewel men vroeger onder postduiven nog onderscheidene rassen aantrof en men sprak van Antwerpsche postduiven en Luiksche postduiven, zijn deze door onderlinge kruising tot één ras versmolten.

(Slot volgt!).

C. S. TH. VAN GINK.

DE DUIVEN.

BLAUWWITSTAART. OUD-HOLLANDSCHE TUIMELAAR. OUD-HOLLANDSCHE TUIMELAARS MET WITTE STAARTEN WORDEN IN ALLERLEI KLEUREN AANGETROFFEN. DE KWALITEIT DEZER DIENEN IS ZEER FIJN.

Foto van Gink.

DE DUIVEN.

BLAUWKRAS POSTDUIF. EEN VOGEL, WELKE ZICH IN DE WEDSTRIJDEN HEEFT DOEN KENNEN EN BOVENDIEN VERSCHIEDENE PRIJSWINNERS HEEFT VOORTGEBRACHT.

Eigenaar: de heer P. de Vries, Amsterdam.

Zeer korte Oorlogsverhalen.

Georg. Freiherrn von Ompteda, de bekende Duitsche balladen-

DE DUIVEN.

GEELROEK HOLLANDSCHE KROPPER. HET HIER AFGEBEELDE EXEMPLAAR IS EEN DER BESTE DIEREN VAN ZIJN SOORT GEWEEST EN HEEFT STEEDS ALS VOORBEELD GEDIEND.

dichter, vertelt aardige dingen van de Saksische landslui te velde. Hun eenvoudige, trouwe, rechtschapen wezen verloochenen zij ook daar volgens hem geenszins en menig staaltje daarvan voert hij tot staving aan.

Stel u b.v. voor, een van patrouille teruggekeerd soldaat heeft zich ten tweeden male onderscheiden door kordaatheid en weigert om voor een eervolle vermelding in aanmerking te worden gebracht. Toch heeft hij, alleen optredend, vijf vijanden in het zand doen bijten. Men begrijpt zijn weigering niet.

Ja! — zegt hij, — ik had bij het patrouilleeren mijn horloge verloren, ik wou dat weer opzoeken en kwam toen die vijf kerels tegen. Daar zie ik, dat de eene mijn horloge tegen zijn oor houdt, mijn eigen horloge, of 't ook loopt, — en toen ben ik giftig geworden en ging het erop los. Mijn horloge met lichtgevende wijzerplaat! Mijn klokje, dat ik van mijn eigen spaarcenten gekocht heb! Ik heb ze een voor een tegen de vlakke gelegd, die rekels, alle vijf! Om mijn klokje natuurlijk! Ja, — mooi is 't eigenlijk niet, 't ging heelemaal niet voor het vaderland, 't was — om zoo te zeggen — zoo'n eigen afrekeningetje uit woede, daar wil ik geen eervolle dagorder voor hebben, dat past me niet! . . .

Een Sakser kan de koenste dingen ondernemen, zoo dom eenvoudig, zouden wij zeggen, of er niets aan is.

Blindgänger, onontpofte granaten of bommen, welke in het operatieveld liggen, kunnen natuurlijk groot gevaar opleveren, wanneer ze op onvoorzichtige wijze worden aangeraakt en dan alsnog ontploffen.

In afwachting van de komst der vuurwerkers of van een artillerie-sergeant, die ze onschadelijk maken, worden zulke blind-geloopte granaten steeds dadelijk in het veld aangegeven, zoodat men ze mijden kan.

Een kapitein gaf aan een Sakser bevel naast zulk een gevaarlijke bom een flinken paal in den grond te slaan en binnen enkele minuten kwam de man melden, dat het geschied was.

Hamer of bijl waren niet aanwezig en verwonderd vroeg de officier: Hoe heb je dat zoo gauw klaar gekregen om dien paal in den grond te krijgen?

— Nou kapitein! ik had niks om mee te timmeren en toen heb ik hem er maar met die blinde granaat ingehaid!

Een Engelsch soldaat schreef naar huis het volgende, waar de ruwe zijde van het loopgravenleven wel uit naar voren komt, doch dat merkwaardig is als genezingsgeval.

— Er was een vent bij onze compagnie, die een probaat middel tegen aangezichtspijn heeft uitgevonden, maar hij zal er wel geen patent voor kunnen krijgen, want het is tamelijk gevaarlijk en zou den patient naar de andere wereld kunnen helpen. Men moet er geluk bij hebben en daar is men niet altijd zeker van. Hij lag in een loopgraaf onlangs, half gek van neuralgische aangezichtspijn, toen vlak bij ons een Duitsche bom uit elkaar spatte. Wij beiden bleven ongedeerd, alleen werd hij een poosje bewusteloos door den hevigen schok. Toen hij bijkwam waren z'n eerste woorden: — Mijn aangezichtspijn is weg!

— Zes van je makkers ook! zeg ik.

Hij heeft geen last meer van zijn kwaal gehad na dien tijd. Zijn naam is Palmer en daarom noemen we sedert dien dag de Duitsche bommen: „Palmer's anti-aangezichtspijn patent”.

Het spreekt vanzelf, dat, waar de gevallen en complicaties van verwondingen en verbrijzeling in de gevechtlinie legio zijn, voor de practische chirurgie achter het front en in de hospitalen vooral zich allerlei merkwaardige operaties opdoen, die vaak met ongehoord succes worden bekroond.

De vreemde ambulances brengen almede van de knapste en handigste menschen bij elkander en zoo vond als noviteit in Frankrijk op chirurgisch gebied de herstelling van verbrijzelde kaakbeenderen met behulp van nieuwe beenderstukken ruime toepassing. De voorgangers waren hier de leden der Amerikaansche ambulance, die reeds heel wat kakementen hebben opgelapt met van elders weggezaagde levende fragmenten. Zelfs wordt een geval gemeld, waarbij ruim 6 centimeter rib werd weggenomen om een kaakdeel te vervangen.

Trouwens Morestin, een Fransch chirurg, brengt ook met veel succes kraakbeen uit de buurt der onderste ribben aan, zelfs van de eene persoon op de andere, waar stukjes been aan

gezicht of schedel ontbreken, zelfs ter grootte van een 2 francs stuk.

De chirurgie gaat steeds verder; met verbazing en bewondering kan men in de medische rapporten lezen omtrent het verwijderen van kogels en granaatsplinters uit de longen, zelfs uit het hart van zwaargewonde strijders.

X-stralen ontdekken het vreemde lichaam, de telefoonketen wijst de juiste plaats aan, magneten van groote capaciteit trekken de staalsplinters naar buiten en de patient heeft zijn kans op genezing, dank zij de onvermoeide mannen der wetenschap, die zelfs genezingsgevallen te boeken hebben na trepanatie en verwijdering van een bomfragment uit de hersenmassa van een patient, zonder dat al te groote wijziging in de hersenfunctie een blijvend gevolg was.

Wanneer de oorlog afgeloopen zal zijn?

Als de Fehmarner peppel gebloeid heeft, zeggen de bewoners van het eiland Fehmar. Er leeft een oude waarzegging op gindsche kust, welke in 1871 waarheid bleek te bevatten. Toen stond de over-oude, hooge peppelenboom op dit eilandje in vollen bloei en sedert heeft hij in geen 46 jaren meer bloem gegeven voor deze zomer in het land kwam.

Zullen als toen de soldaten kort na dezen zomerbloei, na dit profetische teeken weer huiswaarts keeren en de ploeg voor het zwaard verwisselen?

Rijk bloeit de boom en hoopvol blik men naar den ouden reus op..... G.

AFGESLAGEN OFFENSIEF.

't Zijn werkelijk niet alleen de menschen, die elkaar bij den aanvang van het voorjaar met hernieuwde woede gaan bestrijden. Ook in de dierenwereld en 't minst onder de vogels, heeft dan een oplevende strijd om elkaars hebben en houden plaats. Als een der vele bewijzen moge het volgende tooneeltje dienen.

Plaats der handeling: het dak eener woning en haar onmiddellijke omgeving. Tijdstip: Mei. Bovenop een schoorsteen zit, aandachtig glurend, maitre corbeau, in 't onderhavige geval een doodgewone kerkkraai oftewel kauw. 's den avond der goet rent, staart omhoog en met half uitgespreide vlerken, onder het uitstooten van allerlei schetterende geluiden, een zwarte lijster woest heen en weer.

Wat toch is het geval? De kauw, anders nogal niet de ergste onder de kraaien — dikwijls helpt zij zelfs de kleinere vogeltjes bij 't afslaan van roofvogel-aanvallen — heeft blijkbaar zeer veel trek in enkele eitjes, waarvan de merel de gelukkige Papa is. Doch waar Papa's belangen daar natuurlijk lijnrecht mee in strijd zijn, geeft dit conflict. Daar evenwel de slimme kraai in de gaten heeft gekregen, dat 's merels luid geschetter ditmaal geen hulp verleende soortverwanten doet toesnellen, gaat zij vastbesloten tot den aanval over. Zij mikt en mikt met den kop naar beneden en verlaat dan haar hoog standpunt om met een koene zwenking op de lijsterwieg neer te strijken. Doch, de merel is haar vóór. Met groote onversaagdheid tast deze haar behendig juist op 't goede moment in de flank aan. De kraai is uit den koers geraakt, herstelt met moeite haar evenwicht en herneemt voorloopig weder haar oude standpunt. Nog tweemaal hernieuwt zij van hieruit haar aanval, evenwel steeds met hetzelfde resultaat. Doch dan is 't de merel genoeg. Door het aanvankelijke succes waarschijnlijk moedig geworden, neemt zij plots een dapper besluit. Eensklaps werpt zij zich in razende vaart vol ontstuurige kracht op haar tegenstandster. Deze laatste, op zoo'n onver-

hoedschen aanval niet bedacht, tuimelt van haar verheven steunpunt en.... poetst de plaats, uitgeleide gedaan door 's merels luid schetterende overwinningssfanfares. BATO.

„Hartenlust” te Bloemendaal.

LOEMENDAAL'S omgeving, zooals wij die heden kennen, met zijn mooie duinwegen, zijn vele nieuwe en fraaie villa's, zijn villapark Duin-en-Daal, bezit ongetwijfeld nog steeds een buitengewone schoonheid. Maar het is niet meer het eeuwig rustige plekje; waarvan de Génestet, ruim een halve eeuw geleden, zeide:

Laat schooner oorden spreken
Van kracht, van majesteit,
Mijn uitverkoren streken
Gij ademt: lieflijkheid.

Nog zijn er bosch en duin en dal, waar „half zijn thuis mocht wezen”, maar de bewonderaar van de beboschte binnenduinen ten noorden van Overveen vindt er niet meer de rust en eenzaamheid, die dubbel doet genieten van de heerlijkheid der natuur.

Niet te ontkennen valt, dat de veranderingen, welke in de laatste tientallen van jaren om en nabij Bloemendaal hebben plaats gegrepen, den natuurminnaar ook voordeelen brachten. Zonder veel moeite kan men thans op goed bestrate duinwegen genieten van een schoon vergezicht over een waarlijk indrukwekkend-mooi duinlandschap en met den wandelaar kunnen dat de gelukkigen, die zich aan deze wegen hun woning bouwden. En wat vroeger afgesloten terrein was, is thans wel gedeeltelijk bebouwd en heeft aan schoonheid ingeboet, maar voor een ander gedeelte — en wij denken hier wel in de eerste plaats aan Duin-en-Daal — toegankelijk geworden voor ieder, terwijl men vroeger slechts van verre naar dit mooie plekje in het hart van het duinlandschap, met zijn weiden en watertjes, mocht kijken.

Wat Bloemendaal's omgeving zoo geheel veranderd heeft, het is de verkoop van enkele oude buitengoederen aan bouwmaatschappijen. Eeracht de verkoop van Duin-en-Daal wellicht meer voordan nadeelen, meer te betreuren was de verkoop en daarop volgende versnippering van het kleinere „Hartenlust” ten Oosten van de kom van het dorp. Aan verschillende kanten werd dit eens zoo mooie landgoed bebouwd; in het noordelijk gedeelte werden Noorder en Zuiderstationsweg aangelegd, aan den Vijverweg verzezen tal van villa's, terwijl op het tot de buitenplaats behorende weiland aan de oostzijde een school en een kerk zijn gebouwd. Slechts het huis met de onmiddellijke omgeving, waaronder nog de vijver en een gedeelte van de hertenkamp, bleef gespaard; het huis werd in de laatste jaren tot voor korten tijd als hotel geëxploiteerd.

Van hoogen ouderdom schijnt het buiten niet te zijn; wij weten dat „de hofstede Hartenlust” in 1722 uit den boedel van wijlen Dr. Samuel Gilles verkocht is aan Joan Boreel, secretaris der stad Amsterdam. Een eigenlijk „buiten” was het toen dus nog niet. Ruim een eeuw daarna werden de tuinen van het huis aangelegd naar het ontwerp van den bekenden tuinarchitect Zocher; in die dagen, toen Vrouwe van Vollenhove, douairière Baron Mr. J. van Styrum eigenaresse was, besloeg de buitenplaats met de daarnestevende boerderij, de beide werkplaatsen met tuinmanswoning en wei- en bouwland een oppervlakte van ruim 35 bunder. Het tegenwoordige heerenhuis dagteekent van 1848.

Thans heeft een particulier wat over is van het oude buitenverbleef gekocht; het huis wordt verbouwd en zal daarna weder bewoond worden. Wij verheugen ons, dat dus althans nog iets van het oude „Hartenlust” gespaard blijft.

ZWERFKATTEN.

De zwervkat is een veel meer voorkomende verschijning in de groote steden, dan men oppervlakkig denken zou. De enorme cijfers, welke het teveel aan katten benoemen, komen de laatste jaren aan het licht, sedert door de zorgen van dierenbeschermende lichamen de kat zonder thuis wordt opgevangen en pijnloos afgemaakt, als het dier tenminste onafgehaakt blijft. Zoo heeft het vorige jaar de „Animal Rescue League” in Engeland zich het lot van niet minder dan 20000 zwerfende katten aangetrokken. Tijdelijke tehuizen voor kattebeesten bij afwezigheid der eigenaars of bij verhuizing of ziekte werden ook in verschillende plaatsen opgericht; de Londensche dierenbeschermers bezatten drie shelters, waar in de eerste vier maanden van dit jaar 2.227 katten werden ondergebracht, terwijl er slechts voor twee stuks een thuis kon worden gevonden. Meer dan 600 exemplaren werden ziek of gewond bevonden, terwijl er bv. in een enkele week een twintigtal gestorven was, waarvan de eigenares plotseling overgebracht. G.

Foto C. Steenbergh.

HUIZE HARTENLUST TE BLOEMENDAAL. GEZIEN VAN HET ZUIDEN.